

Oratio De Passione Christi, In Florentissima Rosarum Academia

Rostochii: Typis exscripsit Joachimis Pedanus, Anno MDCXIII.

<https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1895058465>

Druck Freier Zugang

12.

4

Oratio
DE
PASSIONE
CHRISTI. 39.

IN FLORENTISSIMA ROSARUM ACADEMIA

Publicè

REVERENDO, CLARISSIMO ET PRESTANTISSIMO
VIRO,

DN. EILHARDO LUBINO,

S.S. Theol. Doctore & Professore,

pro tempore Collegij Theologici

DECANO,

habita

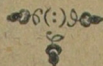
ab

ERICO HESTERBERGIO

Hadelensi Saxone.

In Auditorio Magno

die 10. Martij.

R O S T O C H I

Typis exscript Ioachimus Pedanus

ANNO dñi 1613.

1613

Dissertation

Rostock

Theol. Fak.

964-3287

Mecklenburgische
Landesbibliothek
Schwerin

AMPLISSIMIS,
CONSULTISSIMIS,
Authoritate eximîa,
Prudentiâ præclarâ,
Gravitate summâ,
Præstantissimis Viris,

DN. IOHANNI WETKENIO,
DN. GEORGIO Von der Fehde,
J. U. L.

DN. ERICO SOLTOVIO,
Florentissimæ Hamburgensium

Reipub. SENATORIBUS
laudatissimis
honoratissimis,

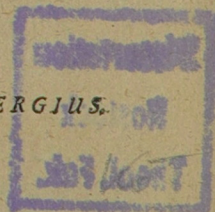
*Dominis suis, Patronis, Mæcenatibus
ac Cognatis devotè suspiciendis*

ἡμεῖς hoccè de PASSIONE CHRISTI exercitium

In { *Debitæ observantia* ἀποτίμῃ
Studiorumq; suorum ἀνιδρωγῇ

DEVOVET
MITTIT
DEFERT

ERICUS HESTERBERGIUS.

Oratio

Ore Oratorum hoc observatur, Rector
Magnifice Spectabilis Decane, Reveren.
Amplifs. Consultifs. Clar. & Præstantifs.
Viri Dn. Præceptores observandi, Tuq;
Nobilissima Ornatissimorum & Doctissi-
morum Studioforum corona, Ut, si de re
aliqua aliquid in frequentissimo Præstantissimorum Viro-
rum confessu prolaturi, Exordium sibi eloquij capiant ar-
ripiantq; vel à præstantia, vel à gravitate, utilitate, vel si
quid ejus generis esse potest, quippe quod commendatio-
nem ejus materiæ, de qua sunt Oraturi, ad demulcendos
audientium animos, auresq; eorum novo concionis prola-
bio excitandas, commendationem inquam ex se præstet.
Horum Ego sanè nihil quicquàm in medium proferre, neq;
præsentis materiæ præstantiam vel dignitatem satis suffi-
cienter prædicare ac decantare possum, cum mihi dicen-
dum sit de admirando opere redemptionis generis humani,
quod omnium angelorum, ne dicam hominum sapientiam,
ingenij extensionem & eloquentiam longè vincit & supe-
rat, factò per filium Dei, Dominum nostrum Iesum Chri-
stum pro nobis passum, Crucifixum, mortuum & resusci-
tatum. Quid enim & angelorum & hominum captum
atq; eloquentiam magis excedit, quàm filium Dei, qui est
Deus de Deo, lumen de lumine, principium de principio
suspensum inter latrones ita crudeliter interfici, ac si omnium
nebulonum, qui vixerunt unquam, esset scelestissimus? Quid
ad hæc homines dicunt, annè facinus indignum procla-
mant? Quid si Cicero crucem cujusdam Civis Romani,
eloquentiæ suæ nervis ac viribus, veluti effusis totius in-

*Cic. in Ver-
rem. l. b. 5.
Tom 2. co-
lumn. 297.*

genij fontibus profecutus est, facinus indignum esse proclamans, Civem Romanum contra omnes leges in crucem esse sublatum; quid inquam de hujus Crucis indignitate dicemus, in qua Dominus Messias à proprio suo populo, Judæis videlicet suspensus est atq; suffixus? Quis tam facundus, & tantâ rerum, verborumq; copia instructus existeret? Quæ Oratio tantæ affluentiae ubertate decurrens, ut Crucem Christi meritò deploret, quam mundus & cuncta Elementa luxerunt? Hanc crucem autem sic futuram fuisse Prophetarum vocibus satis superq; denunciaturum est. Apud Esaiam ita scriptum invenitur: Non sum contumax, neq; contradico, dorsum meum posui ad flagella & maxillas meas ad palmas, faciem autem meam non averi à foeditate sputorum. Apud Davidem: Congregata sunt super me flagella & ignoraverunt: dissoluti sunt, nec compuncti sunt, tentaverunt me & deriserunt, striderunt super me dentibus suis: Dederunt in escam meam fel, & in siti mea potum meum mihi dederunt acetum. O crucem duram atq; horrendam! Hujus itaq; & Crucis & totius Passionis inutilitatem, dignitatem si non in totum Oratione mea adumbrare potero, sicuti vis ingenij mei & qualiscunq; dicendi facultatis longè minor est, ex parte tamen quanquam minima de historia Passionis Christi λαλῶν seu balbutire incipiàm, non quantum debeo, sed quantum possum.

Ut autem integra Oratio commodius possit considerari, includam eam usitatis Methodi quaestionibus, atq; principio quaestionem: *An Christus pati debuerit*, ex Mose & Prophetis ostendam. Deinde, *Quid Passio Christi sit*, cum omnibus circumstantijs, dicam. Postremo, refutatis corruptelis, de meditatione Passionis attexam, simulq; brevem exhortationem instituam. Vos autem, auditores benevoli. Vos inquam meum hoc propositum nolim admiremini, quin potius cò fine me huc venisse, existimabi-

Psalm. 34.

Psalm. 68.

stimabitis, videlicet non ut Vos, qui rectius atq; plenius omnia quæ ego locuturus, ipsi novistis, sed ut me erudiam, meaq; studia conformem & confirmem. Quo nomine Vos omnes, eâ quâ decet reverentia & officiosa humanitate rogo, ut proclives mihi tantisper aures & præsentem animum benevolè & per amanter adcommodare dignemini.

Maximus ille constitutor & repertor omnium Deus, Manteq; hujus universi præstantissimum ac magnificentissimum moliretur ædificiũ, filium sibi ὁμοῦσιον eadem & unâ secum voluntate, omnipotentia, virtute & sapientia præditum, & ut verbo complectar, penitus penitusq; patrem generavit. De hoc germanissimo lucifero, candore *Heb. 1. 3. f.* lucis æternæ, imagineq; bonitatis Dei absolutissima, Dei Patris dispositio ad recuperandam hominum salutem processit, quod esset necesse, illum approquinquantem sæculi termino descendere in terram, ut constitueret Deo templum, veruntamen non in virtute angeli, sed in figura hominis & conditione mortali, ut, cum magisterio functus esset, traderetur in manus impiorum, mortem susciperet, resurgeret, & homini, quem induerat, quem gerebat, spem vincendæ mortis afferret. Arcanum profectò, incomprehensibile Dei patris decretum! Cæleste mandatum cum homines rupissent, sanctitatis & justiciæ ornamentis cum orbati essent, in varias atq; gravissimas calamitates præcipitio abierunt, quorum peccati poenarumq; peccato irrogatarum particeps & hæres facta est Univerſa posteritas, nec vero potuit Voluntas & gratia Dei recuperari, nisi filius Dei humano indutus corpore interseptam, interclusamq; ad cælum viam aperiret. Admirabile, ineffabile decretum! Hoc autem decretum inenarrabili misericordia Deus patefecit, quare etiam ut asseverationi nostræ eò melius fides adhibeatur, ostendam Prophetas ante multam

A 3

tempo-

temporum seriem prædicasse, fore aliquando, ut filius Dei
nasceretur homo, mirabilia faceret, cultum Dei per totam
terram seminaret, & postremò patibulo figeretur.

Ad vaticinium autem quod ipse Deus locutus est, tanq;
ad fontem omniũ Prophetiarum subsequentiũ primũ
propero, quod veriori titulo insignire & inscribere Divus
ille Lutherus non potuit, quàm quod sit *πρωτου εγγελιον*
hoc est primæum & antiquissimum Evangelium, ad quod
prophetiæ omnes tanquam rivi ad caput coeunt, pleniusq;
explicant, repetunt, atq; primam promissionem de Chri-
sto inculcant, in quo etiam vaticinio primò omnium pro-
missio facta est primis nostris parentibus de Christo, mas-
sam carnis assumpturo, cum Diabolo conficturo, inq; hoc
suo confictu cruento victoriam ac salutem pro totius ge-
neris humani peccatis reportaturo & reparaturo.

Gen. 3. v. 15

missio vero primi vaticiniĩ ita sonat: Inimicitias ponam
inter te & inter mulierem, inter semen tuum & semen ejus,
ipsum conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo
ejus. Hæc promissione primi parentes ex morte & infer-
no retractis; Hæc promissione protoplastæ, omnesq; primi
mundi Patriarchæ immotam restitutionis suæ, imò salutis
æternæ spem plenè animis conceperunt; Hæc promissio-
ne inquam planè pleneq; vivificati sunt. Et quanquam
dilucidis verbis hîc non exprimitur redemptio totius ge-
neris humani, non tamen ignotum fuit hoc mysteriũ A-
damo & Evæ, ac reliquis patribus, qui in hanc promissio-
nem assidue inuentes incredibili Messiam & liberatorem
expectarunt desiderio, id quod ex testimonio Evæ elucet,
quæ, ubi Cainum peperit, exclamavit: acquisivi virum
Jehovah. Erravit ipsa quidem in individuo, virum tamen
singularem hoc est Messiam ex semine suo progenerum iri,
juxta promissionem hanc sibi factam intellexit, credidit &
professa est. Apage te ergo cohors Judaica, tuq; Judai-
zans

Gen. 4. v. 1.

zans; Apage te inq; opinio Judaica, quæ proferis per
 semen mulieris Christum non intelligi, sed collectivè to-
 tum videlicet genus humanum, quàm ineptè & falso;
 si enim per semen mulieris, totum genus humanum signi-
 ficaretur, ipsum quoq; attributum, quod de semine mu-
 lieris (*conterere videlicet caput serpentis*) etiam de toto huma-
 no genere prædicaretur, hoc vero opinionem futilem re-
 fellit ac confundit. Cui enim homini in humano genere
 competeret, qui *ψιλός* sit *ἄνθρωπος* nudus homo, conterere
 caput Diaboli, hoc est, opera Diaboli, quæ sunt, peccatum,
 legis maledictio, & inferorum seu tenebrarum potestas, de-
 struere, hanc tantam Diabolici regni potentiam nulla vis
 humana evertere potest, multò minus sustinere & placare
 iustissimam ac flagrantissimam iram Dei, & amissa bona ju-
 stitiæ restituere. Quare liberatorem Deum fore signifi-
 catum fuit, ideo quoq; filius Dei ad se hanc promissio-
 nem transfert, dum se fortiozem Diabolo, ac ejus atrij de-
 structorem esse dicit inquit: si filius vos liberaverit,
 verè liberati estis. Quin & te apage Judaizans Calvini sen-
 tentia, quia cum mutuata sis à Judæis tuam opinionem, te
 Judaizantem rectè dico, quâ clarissimum hunc textum ad
 naturale odium hominum cum serpentibus, & per *ἀναγω-
 γήν* quandam ad Christum & Satanam referri debere judi-
 cas. Verum autem hoc somnium esse proclamo: Nam
 neq; apud singulos homines est ista hostilis *ἀντιπάθεια*, ut
 Suetonius de Tiberio testatur, quod *condocesceret* serpen-
 tem de manu sua cibum petere, neq; semper homo serpen-
 tem vincit, quin sæpe illius veneno pereat. Ad hanc meam
 sententiam stabiliendam sic progredior: Serpens qui se-
 duxit hominem, fuit vel brutum animal, vel Diabolus, vel
 utrumq;. Si nudum animal, Diabolus autor & architectus
 omnis hujus sceleris, exemptus erit ab omni pœna, id quod
 absurdum; si utrumq;, tum nemo gravius punietur hoc
 au-

1. Ioh. 3. v. 8.

Luc. 11. v. 21

1. Ioh. 8. v. 36.

Cic. lib. 1.
Iul. quæst.

animalculo, sed ne hoc, relinquitur ergo quod de Diaboli capite & corio tantum hoc loco agatur, à quo gloriam & victoriam reportaturus ille, qui est semen mulieris videlicet Christus Jesus. Hoc vaticinio itaq; demonstrato & explicato tanquam fonte & scaturigine omnium promissionum, nunc accedo ad reliquos typos.

Gen. 14.
v. 13. Genesis 14. mentio fit Melchizædæk, Regis salem, qui cum sacerdos altissimi esset, Abrahamo ex prælio cum regibus qui Sodomam occupatam vastarant, benedixit.

Heb. 7. Sub hujus imagine & figura persona Christi pingitur, ut manifestum est ex epistola ad Hebræos. Typicam vero hanc significationem Regiuspsaltes eruditè declarat.

Psal. 110. cum & nomen, regnum, ortus, ac vitæ ratio prorsus ad filium Dei redimentem genus humanum congruant. De NOMINE inquam. Ut enim Melchizædæk dictus est rex justitiæ (a. MÆLÆH h. e. Rex & Zædæk justitia) & rex salem hoc est pacis (a. schalom pax) Ita Christus sempiternam justiciam adducit. Est enim Christus justitia & pax nostra, unde & principem pacis eum appellat Esaïas. De REGNO dico, quemadmodum enim Melchizædæk rex & sacerdos altissimi fuisse scribitur, sic quoq; Christus Rex ab æterno patre constitutus & sacerdos altissimi secundum ordinem Melchizædæk. De ORTU ergo quid dicam? De Melchizædæk recitatur, quod fuerit ignoti patris & ignotæ matris propterea quod illi qui vivebant temporibus Abrahamæ, nihil sciebant de ejus patre & matre (cum Spiritus S. singulari consilio etiam nihil de origine & ejus morte per Moysen tradiderit) Ita quoq; Christus ἀπατωρ sine patre in terra & virili semine, ἀμήτωρ in cœlo supra communem nascendi legem natus, Deus æternus, principio & fine carens. De ratione VITÆ tandem quid proferam? Sacerdotis altissimi erat, offerre victimas, ingredi

gredi in Sanctum Sanctorum: Sic quoq; Christus offert
 semetipsum victimam semel pro peccatis, & semel ingredi- Ebraos 7.
 tur in Sanctum Sanctorum non per sanguinem taurorum
 & hircorum, sed per proprium. Annon ergo admirabile Ebr. 9.
 Dei decretum, quod etiam sic dispositum, ut & Christi no-
 men, regnum, ortus ac vitæ rationem præfigurari & de-
 pingi voluerit? Quid porro (ut typicos actus continuem)
 sibi vult Scala Jacobi, de qua recitatur historia Gen. 28. Gen. 28.
 quam Jacobum in Mesopotamiam proteclurum vidisse, v. 12.
 dicitur, cujus longitudo se à terra in cælum usq; extendit,
 & angeli per eam ascenderunt & descenderunt, atq; Do-
 minus fastigio scalæ innixus Jacobum alloquens promif-
 sionem ipsi de futuro semine tradidit. Nonne & hæc
 Scala typus Christi fuit? maximè, Christus enim ad semet-
 ipsum hunc typum transferens inquit: Videbitis cælum
 apertum & angelos Dei ascendentes & descendentes super
 filium hominis! O ingens & ineffabile mysterium! O
 admirabile, incomprehensibile decretum! Quis unquam
 hoc comprehendere potuit, ne ullus quidam angelorum,
 licet enim per scalam hanc ascendant & descendant angeli,
 ascendendo tamen, nec descendendo illā attingere possunt.
 Si enim sursum oculos erigunt, vident supra se incompre-
 hensibilem Dei maiestatem unā Scalæ extremitate præfi-
 guratam; si vero aciem oculorum in terram defigunt,
 vident Deum humana carne indutum, alterā scalæ ex-
 tremitate præsignatum. O altitudinem sapientiæ &
 scientiæ Dei! O divinorum decretorum profunditatem! Exod. 20.
 quā hominum salus acquisita & reperta, quā mortuis vita,
 errantibus via, captivis liberatio, ægrotis medicina, igno-
 rantibus sapientia, peccatoribus justitia demissa. Quare ut
 ulterius hujus divini & ineffabilis decreti executionem vi-
 deamus, ponderemus typos sequentes & quidem agnum
 Paschalem, qui verus typus est agni paschalis Christi, vespe-
 ri, h. e. fine mundi mactati; ponderemus & trutinemus in-

B

quam

Num. 17.

Esa. cap. 4.

Cap. 11.

lev. 23.

Zachar. 3.

quā Virgam Aaronis, quæ non minima imago Christi veri Sacerdotis fuit. Hæc enim virga cum alijs duodecim aridis virgis in tabernaculum testimonij per Moſen collecta poſtridie germinavit, flores cum fructibus protulit, & poſtea ſemper florens in tabernaculo ad perpetuam rei memoriam ſervata fuit. Nonne hic Typus Virgæ Aaronis ad perſonam Chriſti reſpexit? Nonne vera & viva imago Chriſti fructificantis & floridi germinis fuit? Sic dicunt Eſaias, Jeremias, Zacharias, omnes hi magni & à Deo illuminati Prophetæ, qui multoties poſt Moſen, quando de Chriſti adventu vaticinati, ad virgam Aaronis reſpexiſſe videntur, cum & Chriſtum virgam, virgultum, ſurculum aridum, item germen floridum & fructificans, quibus vocibus & Moſes in deſcriptione hujus virgæ uſus eſt, appellent. Quæ Metaphoræ omnes haud dubie de Chriſto concionantur. Licet enim Chriſtus ſecundum humanam naturam prorsus ſimilis fuerit arido aut tenero virgulto ex ſicco & propemodum è mortuo ſtipite ſuccreſcente, nam & familia David ex qua natus, deſpecta erat, ac propè interierat, ut vix truncus aliquis ſuperſeſſe exiſtimaretur. Et Chriſtus ipſe velut ſurculus ſine gleba & humore areſcens conculcabatur, ſpernebatur, crucifigebatur & tandem moriebatur: Rurſus tamen vigore & potentia divina (quæ quidem conjuncta eſt humane eamq; ſuſtentat, ſed in paſſione quieſcens ſe aliquamdiu occultaverat) ex morte reſurrexiſſe & collocatus ad dexteram Dei vivit & viret in æternum. Haud dubie ergo inquam ad eandem virgam Aaronis reſpexerunt Prophetarum vaticinia. Quid multis? poſſem hic innumerabilia ſerè proferre exempla totius V. T. quibus perſona Chriſti, ut & ejus officium verè deſignatum eſt, præcipuè vero ſi lib. 3. Moſis de ſacrificijs, quæ typi ſacrificij Chriſti fuerunt, inſpicerem, ut de oblatione ignita in Levitico Cap. 1. de oblatione ſimilæ ſeu panis cap. 2. de oblatione pacificorum Cap. 3. de oblatione pro peccato Cap.

cap. 4. Quæ omnia sacrificia Christum tanquam totius mundi sacrificium figurarunt, quibusq; æterni Patris decretum significatum, fore necesse, ut Christus tanquam sacrificium pro peccatis nostris se offerret, animam suam pro peccatis poneret, & vera ignita oblatio utpote igne iræ Dei tosta esset. Sed quoniam hæc omnia superioribus satis superq; demonstrata, ad membrum orationis meæ secundum devenio, ubi de Passionis definitione, de ejusq; circumstantijs, ut & fructu & effectu pro facultate dicendi verba faciam.

Passionem igitur Domini nostri Jesu Christi sic describimus, quod sit sensus horrendæ iræ Dei adversus peccata totius generis humani, derivatæ in ipsum Mediatorem, & acerbissimi cruciatus animæ & corporis Christi, mirando temperamento justitiæ & misericordiæ divinæ, ordinati ad compensationem peccatorum, ad placationem justissimæ iræ Dei, ut genus humanum liberetur, ac vita æterna reparetur.

Hanc passionem efficientes diversissimas quidem video causas, tam externas quam internas, omnium vero primam inquirō & simul invenio *μεγαλας τυχης* quandam Passionem Christi quàm maximè urgentem; Invenio inquam mortiferum, dirum atq; horrendum PECCATUM, propter quod filius altissimi miterrimè percussus, vulneratus & attritus, de quo miserabiliter etiam Christus ore & sermone Esaiæ conqueritur: Servire fecisti me in peccatis tuis, laborare fecisti me in iniquitatibus tuis, Ego, Ego sum, qui deleo prævaricationes tuas propter me, & peccatorum tuorum non recordabor. Me solvere (apud Davidem) oportet, quod mutuò non accepi. O detestandum, horrendum peccatum; quod etiam summum illum Deum, cujus misericordia secundum altitudinem cœli à terra corroborata, ad flagrantissimam iram commoverit, ut etiam nullo

*Causa exterior.
Esaiæ 53.
Esaiæ 43.*

Psal. 69.

modo summus & Ter opt. Deus passionem Christi lenire
voluerit. Hanc itaq; iustissimam iram Dei paulisper respici-
amus; Respiciamus inq; ardentissimā Dei iram sufficiens *λύ-
της* pro delicto flagitantē. Deprecator erat factus Unigeni-
tus & unice dilectus filius, in quo sibi complacuit æternus
Matth. 3. Deus, *nondum tamen a versus furor omnipotentis patris;* Intercef-
ferat is, per quem omnia condita, & miserorum causam in se
receperat, *nondum tamen a versus furor æterni Patris;* Huma-
nam carnem induerat Salvator, ut divinitatis gloria carni
communicata, peccatricem carnem expiaret, *nondum tamen
a versus furor omnipotentis Patris.* Vrgitur corpus ligaretur,
vulneraretur, configeretur, crucifigeretur, in sepulchrum
deponeretur, sanctissima anima contristaretur, ad mor-
tem doloribus inferni subiceretur, ut & derelinqui se à Deo
clamaret æternus Filius; tantosq; angores perferret, ut
etiam, qui omnes angelos confortabat, confortatione in-
digeret, qui omnibus viventibus vitæ dator, moreretur.
Hoc inq; iustissima Dei ira efflagitabat. Quid itaq; si hoc
fit in viridi, quid inquam fiet in arido; si hoc fit iusto, quid
fiet injusto? quomodo punit peccata propria, qui sic sæviit
in aliena? Si Christus sine flagello non exiit, qui sine pecca-
to venit, quantis flagellis, quantis supplicijs digni qui cum
peccato veniunt, in peccato vivunt, & cum peccato exeunt?
Servus hic lætatur, filius tam graviter dolet; Servus iram
Dei accumulavit, peccatum introduxit, filius pro lenienda
patris ira tantum laborat. O infinitam Dei iram! O furo-
rem ineffabilem! O iusticiæ rigorem inæstimabilem. Ti-
meat ergo servus & contristetur de suis meritis, dum ob
merita non sua punitur filius: Timeat servus qui peccare,
non cessat, dum pro peccatis sic laborat filius: Timeat
creatura: Timeat impius peccator, ita tamen ne prorsus in
desperationis foveam cadat & incidat, licet enim iram Dei
hic sentiat, commemorando tamen iterum renovet æterni
Patris

Patris amorem hanc quoq; passionem Christi cupientem, *Causa inter*
quo amore sic mundum dilexit, ut etiam filium suum uni-^{rrior.}
genitum daret. Hoc ipso namq; videre est, quod, licet De-^{leb. 3.}
us erga iniquitates nostras irâ exardeat, ut etiam unigeni-
tum Filium qui in se omnes nostras iniquitates suscepit, ma-
ximo crucis flagello percutiat, non tamen malo sed optimo
fine, ut inprimis justum suum iudicium sufficientissimam
placationem flagitans, procedat, quâ deinde præstitâ suam
erga nos charitatem & misericordiam demonstret, quam et-^{Rom. 5.}
iam nobis vult commendatam. Quare Bernhardus, *ut ser-*
uum Deus liberet, non parci filio, inquit. Posse autem Deum
spectatorem esse tot filij sui cruciatuum; posse cum ita pa-
tienter audire tot gemitus, tot suspiria, tot graves querelas,
tot tristissimas lamentationes: Tristis est anima mea usq;
ad mortem, Pater, si possibile est, transeat à me calix iste
Deus, Deus meus quare me dereliquisti? Posse inquam
hæc omnia æternum Patrem quieto & æquo animo fer-
re, quid dicitis, auditores benevoli? Nonne magno impe-
tu in eos irruere debuisset, qui Filium suum unigenitum ita
adeo crudeliter affligebant? Quam muliebriter lamentatur
Jacob ob charissimum Filium Joseph! Quot fundit lachry-^{Gen. 37.}
mas dicens: descendam ad Filium meum lugens; Quot
querelas edit David ob impium etiam filium Absolon, has
voces subinde ingeminans: Fili mi Absolon, Fili mi Abso-^{2. Reg. 19.}
lon! Verum omninò tacet, omnino nihil movetur æter-
nus Pater, ubi videt Filium suum in conspectu suo misera-
biliter tractari.

Ad rationem itaque hujus tam alti silentij investigan-
dam non possum præterire pulcherrimam historiam quæ
de Abrahamo & Isaaco commendatur Genes. 22. In hac^{Gen. 22.}
enim historia incredibilis fiduciæ imago prælucet totum fe-
rè passionis actum de Patre videl. offerente, deq; Filio offe-
rendo figurans. Hic enim amore abundans pater Abraham

mandatum unice dilectum Filium maſtandi acceperat; u-
 nicè inquam dilectum, ſiquidem in ſenectute Centenaria,
 ſibi genitus, & ad quem tota hæreditas, imo quod præci-
 puum, promiſſio de ſemine mulieris ſpectabat. Hunc nihil-
 ominus tamen unice dilectum ex mandato Dei immolare,
 ac ſacrificare voluit, ut huiusmodi ſacrificij odoribus Deum
 celebraret. Quo autem animo hoc ipſum oblationis munus
 præſtandum ſubierit, cum vocem dilecti Iſaaci ætatis 15.
 annorum audierit: Pater mi, ecce ignis & ligna, ubi eſt au-
 tem viſtima holocauſti? Quonam animo fuerit amore ar-
 dens pater, in λυπηρμίαν ſi delapſus, mirum non fuiſſet.
 Sed omnia hæcce vincit incredibili ſua fiducia. Hoc exem-
 plum obedientiæ erga D E V M ardentiffimi amoris ſi-
 gnum fuit maximum: Hoc exemplo verè ſignificatum eſt
 æterni Patris exemplum de ineffabili ſua Φιλανθρωπία, quā
 apparuit dilectio Dei erga nos, quod filium unigenitum mi-
 ſerit, ut eſſet propiciatio pro peccatis, quā & Φιλανθρωπία
 ſuam erga nos Charitatem commendavit, quod, cum eſſe-
 mus peccatores, Chriſtus pro peccatis mortuus ſit. Hanc
 itaq; immenſam Dei Patris dilectionem agnoſcamus;

1. Ioh. 4.

Rom. 5.

*Cauſa prin-
cipalis.*

*Prov. 8, v.
31.*

*Cant. Can-
tis. 64p. 4.*

*Hebr. 5.
Eph. 5.*

Agnoſcamus & amorē atq; voluntatem Filij Dei ſponte
 intercedentis pro genere humano, illudq; diligentis: Agno-
 ſcamus inquam principalem paſſionis Chriſti cauſam, quæ
 conſiſtit in amore Filij Dei erga genus humanum, quā
 merito ut trutinā examinemus oportebit. Delectabar enim
 (inquit Filius Dei) per ſingulos dies ludens cum eo in o-
 mni tempore, & ludens in orbe terrarum, & deliciæ meæ
 erant eſſe cum filiis hominum, quapropter vadam (inquit)
 ad montem Myrrhæ & ad collem thuris. Egregia verba,
 quibus nihil præſtantius; iucunda quibus nihil dulcius. Hi-
 ſce enim ſignificatur, Chriſtum Jeſum preces ſupplicatio-
 nesq; ad Deum Patrem pro nobis clamore valido & lachry-
 mis obruliſſe, ſemetipſum oblationem & hoſtiam Deo in-
 odo-

odorem suavitatis tradidisse, utpote qui se oblatum voluit, *Esaiæ 53.*
 qui Isaaci commendabilem obedientiam suam designan-
 tem in se recepit, dum primo cum Isaaco ad montem obse- *Gen. 22.*
 quens, absq; omni cunctatione & molestia properat, & sic
 ut ovis ad occisionem ducitur, ut plenariam placationem
 Deo Patri offerret. Deinde obedientiæ Isaaci correspondit
 quoq; Christi obsequium, cum non solum lignum holocau-
 sti portarit, verum etiam super ligna composita alligatus,
 ut solveret mundi ruentis complices. Majorem erga dile-
 ctionem nobis communicare potuisset, quàm si animam
 pro nobis posuit? Majorem obedientiam unquam præsta-
 re potuit, quàm si sua sponte se voluntati Patris subjecerit
 dicendo: Vadam ad mortem Myrrhæ; Majorem inquam
 humiliationem ostendere non potuit, si se Dominum po- *Esaiæ 53.*
 tentissimum, despectum, virum dolorum, scientem infir-
 mitatem nominavit, ut etiam non reputaverint, i. e. pro
 Messia ipsum agnoverint; Majorem deniq; beneficentiam
 in nos declarare non potuit, si iram Dei reconciliavit, vi-
 tam æternam reparavit. Illius itaq; dilectio nobis miseris
 magna redemptio; illius obedientia nostræ inobedientiæ
 magna reconciliatio; illius humilitas nostræ superbiæ ma-
 gna expiatio; illius deniq; beneficentia nostræ ingrati-
 dini magna per solutio.

Quid sibi itaq; vult inhumana tyrannis, crudelis sævi- *Causa in-*
 tia, horribilis immanitas Judæorum & Dæmonum quâ *strument a-*
 Christi passionem sitiverunt. Hanc quoq; cum Viro sapi- *lis.*
 entissimo Salomone, hanc inq; crudelitatem Judæorum
 consideremus. Magna autem animum meum subit admira-
 tio, cum hanc Judæorum sævitiam in lib. Sapientiæ ita de-
 scriptam videam, ac si Sapientissimus ille Salomon inter
 fuisse huic tyrannidi videatur, cum tamen à temporibus *Cap. 2.*
 Salomonis quibus hanc Judæorum immanitatem prædi-
 xit, usq; ad tempora quibus res gesta est, mille ac decem
 anni

anni fuerint. Habent autem verba Salomonis hæc sequen-
tia : Circumveniamus iustum, quoniam insuavis est nobis
contrarius est operibus nostris, exprobat nobis peccata le-
gis, diffamat in nos peccata disciplinæ nostræ : promittit se
scientiam Dei habere, Filium Dei se nominat. Videamus er-
go, si sermones illius veri sunt, & tentemus, quæ ventura
sunt illi, si enim est verus Filius Dei, liberabit illum de ma-
nibus contrariorum : Contumelia, extormento interro-
gemus eum : morte turpissimâ condemnemus eum. Nihil
his verbis additur, nihil effingitur, habent hæc omnia quæ
fecerunt Judæi. O magnam Judæorum audaciam ! O tur-
pissimam Judæorum cœcitatē ! O nequissimam omni-
um malitiam ! Summus & Ter Opt. Deus, cum religionem
suam transplantare, ineffabilem suam misericordiam ma-
nifestare voluerit, cœlitus iusticiæ doctorem misit, per
quem peccata ingrati populi increparet, & nihilominus
hortaretur ad pœnitentiam sceleris agendam, quam nisi
agerent, illumq; doctorem non susciperent, fore ut testa-
mentum mutaret, hæreditatem vitæ ad externas nationes
converteret, aliumq; sibi fidiorem populum congrega-
ret. Sed ingratus populus Judaicus non modo Messia ver-
ba respuebant, verum etiam iræ ac invidiæ suæ malitiâ
causas proferebant, falsas tamen, ut impium eum judicarent
omnes ; Consilia capiebant, ut laquearent illum sermo-
ne ; Judam præmio illiciebant, ut ipsum comprehenderent,
comprehensum vero cruci affigi postularent.

Itanè suum Regem exceperunt ? Itane Messiam digna-
ti sunt ; Regalibus armis ipsum induerunt, dum flagellis
verberatum eum duxerunt ; Regalibus cultibus ipsum de-
corarunt, dum priusquam cruci affigeretur, illuserunt, il-
lumq; coloris punice vestē indutum ac spinis coronatum,
quasi regem salutarunt ; Regalibus & pontificalibus epulis
ipsum

ipsum tractarunt, dum cibum fellis dederunt, potionemq;
 aceti ei immiscuerunt. O magnam Judæorum audaciam!
 Quid porro dicam de Dæmonibus? *Insidiabantur cal-*
canco ejus. Calcaneum h. e. humanam Melsiæ naturam
 Diabolus adoriatur cum fremitu & sibilo, & cum non pos-
 sit tanei gigantis caput assequi, plantam petet, illam morda-
 bit morsu mortifero & lethali, ut etiam victoria, quæ ta-
 men semini mulieris cedit, non sit futura sine sanguine.
 O Execranda! Tunè ut faceres hoc, paratus eras! Tunè
 ut Christum uulneribus perfoderes, gaudebas? ut calca-
 neum morderetur, ridebas? Tunè inquam ut victoriam
 reportares, laborabas? Sed spes te, ô execranda, fefellit,
 licet enim calcaneum feminis mulieris mordendum, caput
 vero tuum conterendum erat.

Hoc itaq; prælium, hoc bellum & duellum fieri &
 consumi non potuit neq; mortis princeps Satanas aliter
 deponi, aut mors aliter destrui poterat, nisi Christus huma-
 no indutus corpore semetipsum in redemptionem pro no-
 bis traderet. Idcirco etiam naturam humani generis
 assumpsit, ut inventor mortis Diabolus, per ipsam quam vi-
 cerat, vinceretur, in quo conflictu ergo magno & admira-
 bili æquitatis jure certatum est, dum omnipotens Domi-
 nus cum sævissimo hoste non in sua majestate, sed in no-
 stra concreditur humilitate obijciens ei (ut Damasceni ver-
 bis utar) eandem formam, eandemq; naturam mortalita-
 tis nostræ quidem participem, sed peccati totius expertem.
 Quomodo autem semen mulieris Christus Jesus cruentissi-
 mum hunc cum Satana conflictum aggressus sit videamus.

Hunc sanè absq; summo dolore, animi & corporis cru-
 ciatu, horrendæ iræ Dei sensu, non factum, intelligimus &
 percipimus. Magnus enim hic sentitur morbus, dum
 virgis & flagellis corpus, sanctissima Dei sedes, coeditur!
 Magnus hic cruciatus, dum caput densitate spinorum pun-

C

gitur

*Causa
materialis*

*Causa
formalis*

gitur, facies pulchra præ filiis hominum, spiritus impiorum deformatur. Magnus sensus horrendæ & acerbissimæ iræ Dei, dum felle potatur atq; aceto, pedesq; ad quorum scabellum adoratur, clavis affiguntur! Magnus inquam hic crucis dolor, ubi lingua sanctissima, quæ aliàs mille consolationes una die præbere potuit, nunc incipit deficere & auxilium implorare: Deus Deus meus quare me dereliquisti. O dulcissime Jesu! O infinitissime agne! quidnam & quantum sceleris conscivisti, ut sic odiosus esses, execrabilis fieres; ut excarnificatus inter sceleratos penderes? Nos peccavimus, Tu poenas luis immeritas; propter vulnera nostra sananda tu vulneraris; ut nos vivamus, tu moreris. Sic sic Abel justus ab invido fratre necatus: Sic agnus ægyptius, agnus sine macula jugulatus: Sic serpens æneus exultatus est. Ah, vos omnes qui pertransitis viam, hûc attendite, si est doloris hujus condoleria! O sancti prophetæ, qui tot seculis ante hæc vidistis, hæc prænucciastis, adeste quæsumus, & quæ aguntur, considerate! O Hieremia accede ad montem calvariæ, & iterum iterumq; illud flebili clamore persona, Hic conditor pro natura; Dominus pro servo; Deus pro hominibus morti se obtulit, quo tandem fine videamus.

*Causa
finalis*

Attendamus & videamus inquam quid tandem Passio Christi nobis promeruerit, liberationem videlicet totius generis humani ab ira Dei æternaq; damnatione, Gloriam itaq; nostram quæramus in passionis Christi ignominia, requiem nostram habeamus in vulneribus salvatoris, vitam nostram in ipsius morte. Hic enim Christus mortuus, ut nos ab æterna morte liberaret: Hic clamavit se à Deo desertum esse, ne nos inter inferni cruciatus nos à Deo desertos esse plorantes vociferaremur: Hic suspensus ut omnes ad se traheret Joh. 12. Cum exaltatus fuero à terra, omnes ad me traham.

Quis

Quis itaq; fructum & effectum hujus Passionis, quæ sunt, liberatio à legis maledictione, Emundatio à peccato, redemptio, victoria adversus Diabolum, abolitio mortis, liberatio ex inferno, justificatio, donatio spūs S. & tandem vita æterna. Quis inquam hunc Passionis Christi fructum non reportaret? Quis tam demens esset, ut hunc passionis fructum annihilaret, & suis operibus justificationem mereri vellet, non propter solus Christi solū & unicum sacrificium? Quis sacrosanctam scripturam mendacio aspergeret, quæ clarissimè testatur, nos justificari gratis ipsius gratia per redemptionē quæ est in Christo Jesu.

Vos itaq; foetidi Papistæ, vestris sacrificijs hircum olentes, vos inquam hinc facecite. Si enim Christus solus nos redemit à maledictione legis; si benedictionem attulit solus; si per ipsius unius obedientiam justificamur; si solus est nostra justitia, nec in alio quoq; salus, quid vos vestra justificabunt opera? Num imperfectū & multis nævis contaminatū justiciam importare potest? Num quibus omnis gloriatio adempta, justificandi vis adscribi debet? Ac licet ultrò largiamur, opera bona cum vera fide ita cohærere, ut non modo eam præsupponant, sed etiam certissimè, & infallibiliter consequantur, adeo ut ea fides vera non sit, quæ non per charitatem operatur. Illa tamen opera justificationis actum ingredi pernegamus. Facecite ergo vestro papisticissimo errore. Quin & vos novelli Arriani, seu ut mavultis, Photiniani, qui statuitis falso quidem: Christi obedientiam passivam nobis non imputari, sed mortem Christi martyriū tantum fuisse, quo Christus non differebat à Martyribus nisi secundum magis & minus; & Christū propriè pro doctrinæ confirmatione tantum & gloriæ atq; imperij cœlestis acquisitione mortuum esse, ita ut Christi passio nihil aliud profuerit, quàm ad exemplum virtutum.

Gal. 3.
Esaï. 1.
1. pet. 1.
Gen. 3.
Osee. 13.
Zach. 9.
Rom. 5.
Ioh. 16.
Ioh. 13.

Gal. 3.
Eph. 1.
Rom. 5.
Ier. 23.
Act. 4.

Esaïe 64.
1. cor. 1.

assertionem, totius S.S. sensum depravantem, typi & antitypi scopum scripturæ evertentem! Nos vero errorem hunc aversemur & scripturam scrutemur, ex quibus sic edocti: Si sacrificia. V. T. fuerunt typi sacrificij Christi, præfigurantes illud futurum esse expiatorium pro peccatis nostris, Christi passio non fuit martyrium tantum ad exemplum virtutum & pro doctrinæ confirmatione, utpote qui nostri gratia in mundum venit, ut languores & iniquitates nostras portaret. Sic autem sic & non aliter S.S. Theologia nos erudit, sic sacræ paginæ dictitant, facessat ergo Photiniana falsa opinio. Vos deniq; hinc vos auferre Calviniani, qui passionem Christi nimis in angustum contrahitis, cum dicitis: Christum non pro omnium hominum peccatis mortuum esse, quod profecto impium est dicere, utiq; etiam desperationis plenissimum. Nemo enim ex vestra falsissima doctrina novit, utrum absolute Dei decreto (ut dicitis) ad Electionis gratiam, an v. ad exitium reprobationis ab æterno destinatus sit. Et jam amplius: *Christum pro solis Electis mortuum esse*, dicitis. Nos ergo cum certi simus Christum propiciationem factam esse pro peccatis nostris, non pro nostris tantum sed etiam pro totius Mundi, Nos ergo inquam qui verâ & sincerâ imbuti sumus doctrinâ multorum aliorum hæreticorum corruptelis prætermisis, grata mente agnoscamus beneficium Passionis Christi, cogitemus quoq; Christum semel passum esse pro peccatis nostris, imò unicâ oblatione omnes salvandos consummasse; Statuamus firmiter nos ideo à peccatis redemptos esse ut justiciæ vivamus; Respicimus magnum fuisse quod promeruerat nostra iniquitas, cum vero longe majus sit, quod Redemptoris nostri merita est pietas, ex hoc ipso discamus immensum & ardentem Dei æterni patris amorem erga nos agnoscere, quò amore
filium

Heb. 9.

1. Job. 2.

1. Pet. 2.

filium suum unicè dilectum pro nobis mortuum & crucifixum voluit, ut nos ab ira sempiterna servaremur.

Hæc amplitudo igitur misericordiæ, bonitatis & beneficentiæ æterni patris, & filij ipsius Jesu Christi nos ad considerationem & gratam prædicationem tam admirandi operis nos excitet atq; moveat; Excitet quoq; nos nostra peccatorum nostrorum miseria, quæ nullâ re efficacius leniri & melius curari potest, quam meditatione Passionis Christi, quò sæpius enim de Passione Christi cogitamus, eò majorem Dei & ipsius filij dilectionem & consolationem in cordibus nostris accendimus. Excitet moveatq; deinde mandatum Dei, quod ab omnibus hominibus requirit, ut gratam mentem præbeant ijs, à quibus beneficia acceperunt, non enim recedet maledictio à domo ingrati in æternum. Moveat deniq; nos foelix nostri seculi status, in quo doctrinam de Passione Christi rectè explicatam & rectius, quàm in papatu, ubi meræ nugæ de ligno crucis, de spinis & alijs proponebantur, habemus, divinam Majestatem supplices ardentè orantes, ut hanc ipsam doctrinam sanam & sinceram conservare, ab omnibus quoq; pestiferis corruptelis protegere velit, ne passio Christi, quæ misero peccatori salutifera, jucunda, fructifera atq; odorifera herba esse potest, hæreticorum veneno inficiatur & coinquinetur. Cui soli Deo, laus, honor & gloria in sempiternum.

D I X I.

A 3

Doctissi.

Doctissimo politissimoq; Juveni
DN. ERICO HESTERBERGIO
amico suo charissimo puris jambis
adclamat.

BEare venâ Apollo nunc benignior
Et expeditiore me velit metro,
Notaq; dictitare carmen optima
Thalia gaudeat meâ ex libidine
Ita expeditè: ut audientibus volup
Mibiq; suave, nupèr ingens fuit
Tui, ô ERICE, amabili fruiszier
Lepore posse, lugubrisq; funeris
Malum levare, quod diebus his mihi,
Et huic lycèò & omnibus bonis boni
Et aquì amantibus ferocia & furor
Cruentus adtulit latronis invidi.
Maligna namq; fama quando se ad meam
Penitrat oricillam, & omine aspero
Novemsilum Sororum amabile hoc decus,
JOHANNEN ajo, desisse vivere
Acerba passum, & hastâ atroce perditum
Latronis horridi renunciat; statim
Mibi dolore dissilire sinciput,

Vti

*Vti cerebrum habere vix, nec ingeni
 Videret unciam: usq; doncc auribus
 Tua intulère se meis pijsimi
 Profunda passione de trucissimâ
 Jesu & alta cogitata pectoris,
 Meam lepore qua suo illicò quasi
 Flabella dispulère mæstitudinem.
 Acerba namq; sipati haud abhorruit
 Redemptor ille passionis incapax;
 Abhorruère nec scelestæ ei omnia
 Mala intulisse turba: quid mihi, quid &
 Adolpho, JANO, ERHARDIOq; parce-
 Refectus ergò, chare ERICE, maximas (rent?
 Gravissimasq; gratias ago tibi,
 Nec hinc recuso, si necessitas volet
 Dolere porrò, quin identidem pari
 Styli lepore quis malum levet meum.*

PHILIPPUS J. F. FABRICIUS
 Slesvicensis.

Ad Eundem Fratrem amicissimum

Quis libet, Heroos animent ad buccina versus,
 Aufaq; majori magna honore crepent.

Herem.

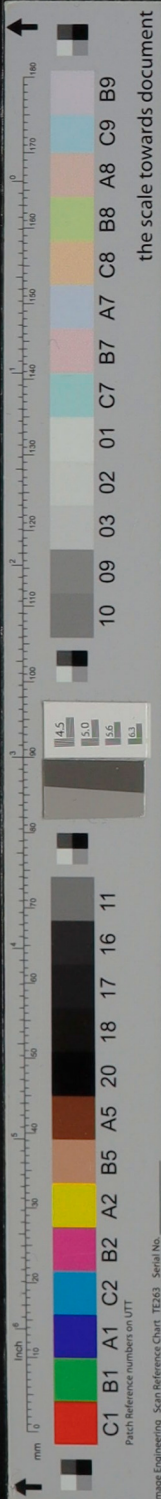
Herculis ingentes pleſtro modulante ſonantes
 Conatus, Macedumq; altâ tropæa ducis:
 Idæaſvè acies pompoſo carmine HOMERUS
 Thebaſq; gravi STATIUS ore ſtruat;
 Commendet Martem & Phoebum, ſimulacra Deorum,
 Si quem animum nugis implicuiſſe juvat.
 Tu modo præ his cunctis, Juvenis doctiſſime, ſolus
 Quæq; modo canis, & quâ canis arte placent.
 Scilicet Angelicas hæc exſuperantia linguas
 Humana ut fas eſt, voce modoq; refers.
 Quidni te ergo probem; mihi mens fidiffima? quidni
 Te celebrem, ô noſtri gemina deculq; gregis!
 Virtute hac fidens quin fatis fervidus iſtas
 Sidereæ en reſerat Gloria clauſtra domus?
 Quo doctrina trahit menſq; ignea, pulpita vivus
 Hæc terrena adeas, mortuus altra petas.

L. Mq.

deproperabam

*Ioannes Cluverus Holſ. Philoſ.
 & Theol ſtudioſus.*

t, dum cibum fellis dederunt, potionemq;
erunt. O magnam Judæorum audaciam!
icam de Dæmonibus? *Insidiabantur cal-*
alcaneum h. e. humanam Moysiæ naturam
etur cum fremitu & sibilo, & cum non pos-
s caput assequi, plantam petet, illam morde-
trifero & lethali, ut etiam victoria, quæ ta-
ulieris cedit, non sit futura sine sanguine.
Tunè ut faceres hoc, paratus eras! Tunè
vulneribus perfoderes, gaudebas? ut calca-
etur, ridebas? Tunè inquam ut victoriam
porabas? Sed spes te, ô execrande, fefellit,
aneum feminis mulieris mordendum, caput
nterendum erat.

prælium, hoc bellum & duellum fieri &
potuit neq; mortis princeps Satanus aliter
ors aliter destrui poterat, nisi Christus huma-
rpore semetipsum in redemptionem pro no-

*Causa
materialis*

Idecirco etiam naturam humani generis
ventor mortis Diabolus, per ipsam quam vi-
tur, in quo conflictu ergo magno & admira-
jure certatum est, dum omnipotens Domi-
ssimo hoste non in sua majestate, sed in no-
ur humilitate obijciens ei (ut Damasceni ver-
em formam, eandemq; naturam mortalita-
dem participem, sed peccati totius expertem.

*Causa
formalis*

tem semen mulieris Christus Jesus cruentissi-
m Satana conflictum aggressus sit videamus.
osq; summo dolore, animi & corporis cru-
læ iræ Dei sensu, non factum, intelligimus &

Magnus enim hîc sentitur morbus, dum
ellis corpus, sanctissima Dei sedes, coeditur!
ruciatus, dum caput densitate spinorum pun-

C

gitur

